

Effectief Altruïsme en mondiale armoede, een ethische kwestie

In dit betoog zal de stelling worden verdedigd dat er een onnodig hoge mate van complexiteit wordt toegevoegd aan de discussie omtrent mondiale armoede en dat mede hierdoor en door het ontstane cynisme ten aanzien van ontwikkelingshulp we verzuimen onze plicht en de mogelijkheid te grijpen aanzienlijke verbeteringen aan te brengen in de levens van de allerarmsten. Eerst zal kort worden ingegaan op de discussie omtrent mondiale armoede, waarna zal worden betoogd dat de effectiviteit van verleden en heden hulp wordt onderschat. Vervolgens zal worden betoogd dat er voldoende suggesties voorhanden zijn om iets te doen aan mondiale armoede, dat er al bewezen effectieve interventies zijn en dat het oplossen van dit probleem makkelijker en effectiever te bewerkstelligen is dan men vaak geneigd is te denken, hetgeen het cynisme dat nu heerst, in ieder geval gedeeltelijk, ongegrond maakt. Afsluitend zal worden beweerd dat het bestrijden van armoede ook potentieel bijdraagt aan het oplossen van andere sociale problemen.

Onder (extreme) armoede zal in dit stuk worden verstaan: het leven van minder dan 1,25 dollar per persoon per dag, als gevolg waarvan de kans groot is dat er sprake is van ondervoeding, onvoldoende toegang tot gezondheidszorg, schoon (drink)water en onderwijs, of een combinatie van enkele of al deze factoren (Pogge, 2001, p. 7-9). Wanneer we deze definitie hanteren, leven ruim 1,5 miljard mensen onder deze grens. In 1998 overleden ruim 18 miljoen mensen aan de gevolgen van extreme armoede (hetwelk een derde van alle sterfgevallen betrof), waarvan velen aan vermijdbare ziektes en verhogering (Pogge, 2001, p.11). Volgens schattingen van UNICEF sterven er per jaar 10 miljoen kinderen onder de 5 jaar aan vermijdbare en aan armoede gerelateerde oorzaken, waaraan we nog 8 miljoen oudere kinderen en volwassenen kunnen toevoegen (Singer, 2009, p. 8-9). Onder effectieve hulp zal in dit stuk worden verstaan: doeltreffendheid van interventies dewelke een of meer factoren die het ernaar maken dat mensen in extreme armoede ten dele of geheel opheffen in termen van Quality Adjusted Lifeyears (QALYs). Bij QALYs gaat het om het aantal gezonde jaren dat wordt toegevoegd aan iemands leven door het plagen van gezondheidsinterventies (Phillips, 2009, p.1).

Vele auteurs en ethici zijn het erover eens dat het schrijnend is dat er een dergelijke mate van armoede bestaat, maar tegelijkertijd kan er binnen het debat maar geen consensus worden gevonden over de oorzaken van armoede en welke plichten daar al dan niet uit voortvloeien als het gaat om het opheffen, dan wel verlichten daarvan. Zo gaat Pogge (2001) uit van een Lockeans geïnspireerde gedachte dat we een negatieve plicht (de plicht aangebracht leed te herstellen, dan wel te compenseren) hebben ten aanzien van de allerarmsten, omdat de globale orde die we opleggen aan de wereld armoede in stand houdt en verergert, waar auteurs zoals Satz (2005) en Risse (2005) weer tegenin betogen door ofwel te stellen dat Pogge empirische fouten begaat (Satz, 2005) ofwel door te stellen dat er eerder minder mondiale armoede is dankzij de huidige globale orde dan meer (Satz, 2005). Weer anderen discussiëren over de effectiviteit van hulp, van auteurs en de politiek tot het publiek.

Hoewel er zeker een belang is gelegen in deze discussie, kan er beter middels *trial and error* en op basis van gedegen wetenschappelijk onderzoek worden gekeken welke interventies er moeten worden gepleegd om extreme armoede op te heffen of minstens te helpen verlichten. Dit omdat de discussie over het onderwerp mensen kan ontmoedigen bij te dragen aan het terugdringen van armoede door een gebrek aan gevoel van verantwoordelijkheid en bijdraagt aan de mate van cynisme ten aanzien van het onderwerp.

Dit zal de situatie van de mensen die leven in extreme armoede alleen maar verergeren, omdat hoe langer we wachten met interveniëren, hoe erger de (sociale) problemen omtrent armoede zullen worden (Singer, p. 38).

In het verleden zijn al enkele successen behaald. Zo is er een campagne geweest vanuit de World Health Organization (WHO) om mazen uit te roeien. Toen de WHO hiermee begon in 1967, stierven er jaarlijks nog 2 miljoen mensen aan mazen per jaar en 12 jaar later was de ziekte uitgeroeid (Singer, p.85). Dit is indrukwekkend, gezien hoe weinig de rijke landen geven aan ontwikkelingshulp wanneer afgezet tegen hun totale Bruto Nationaal product (BNP) (gemiddeld 0,46 procent van het BNP) (Singer, p. 34-35.)

Uiteraard zijn er genoeg voorbeelden te bedenken waarbij het mis ging, maar dat ontslaat ons niet van onze verantwoordelijkheid armoede op te heffen of te helpen verlichten. Wanneer een antibioticakuur niet aanslaat bij iemand met een blaasontsteking, stellen artsen ook niet dat het beter is de behandeling stop te zetten gezien de tijd en kosten die al verloren zijn gegaan.

Om armoede effectief te bestrijden zijn meerdere suggesties in omloop. Heden wordt er vanuit zogenoemde *charity evaluators* zoals 'GiveWell' en 'Giving What We Can' onderzoek gedaan naar welke goede doelenorganisaties het meest (kosten)effectief zijn in termen van het bevorderen van QALYs. Naar schatting van GiveWell (in Singer, 2009, p. 88) kost het tussen de 200 en 2000 dollar om een leven te redden wanneer men geeft aan de meest kosteneffectieve organisaties, zoals bijvoorbeeld aan het Anti-Malaria Fonds waarbij het tussen de 623 en 2367 kost dollar om een leven te redden van malaria (Singer, p. 103).

Met deze feiten in ogenschouw, kunnen de meeste mensen in het rijke westen een significante bijdrage leveren aan het terugdringen van armoede. Wanneer we bijvoorbeeld rekenen dat het gemiddelde inkomen van burgers in Nederland €34.600 is (CBS, 2012), kan de gemiddelde burger bij het afstaan van slechts 1% van het inkomen (€346) op jaarbasis al een leven redden. Laat staan hoeveel de rijkere in Nederland en de rest van het rijke westen zouden kunnen bijdragen (vgl. Singer, 2009, p. 162-168). Nu zou men kunnen betogen dat wanneer men ziekten bestrijdt, de armoede enkel fysiek beter te verdragen zal zijn voor arme mensen en de economie en de politieke verhoudingen in de landen waar men de interventies pleegt onveranderd zullen blijven. Dit is echter niet waar. Sterfte en het lijden aan vermijdbare ziekten berokkent ook grote schade toe aan de economieën van arme landen. In het geval van malaria bijvoorbeeld zien we dat een terugdringing van 10% van de malariagevallen gemiddeld leidt tot 0,3% groei van het BNP in arme landen in Afrika (Gallup & Sachs, 2001). Daarnaast betoogt Pogge (2001, p. 8) dat wanneer mensen verkeren in extreme armoede, ze minder in staat zullen zijn hun politieke leiders te bestrijden of te belonen. Men kan dus verwachten dat wanneer mensen minder ziek zijn en bovendien welvarender, ze eerder politiek actief zullen worden. Armoedebestrijding kan derhalve gezien worden als het bewerkstelligen van politieke verandering van onderaf. Ook zou men kunnen betogen dat het effectiever is ervoor te zorgen dat kinderen meer onderwijs krijgen. Echter blijkt dat men met gezondheidsinterventies (zoals bijvoorbeeld het ontwormen van kinderen) meer onderwijsjaren koopt dan wanneer men anderszins inzet op onderwijs, daar gezonde kinderen uiteraard vaker naar school zullen gaan (Baird, Kramer, Hicks, Miguel, 2011, p. 4).

Met het oog op bovenstaande zou kunnen worden geconcludeerd dat door het doneren van geld aan de meest (kosten)effectieve goede doelenorganisaties (zoals bijvoorbeeld het Anti-Malariafonds) burgers maar ook overheden tot meer in staat zijn bij het bestrijden van armoede dan we vaak geneigd zijn te denken. Vooral wanneer dit op collectieve basis wordt gedaan, is het realiseerbaar (extreme) armoede in afzienbare tijd aanzienlijk te verlichten of zelfs op te heffen.

Geraadpleegde bronnen

Baid, S., Kremer, M., Hicks, J.H. Miguel, E. (2011). *Worms at Work: Long-run Impacts of Child Health Gains*. Verkregen op 13-06-2014 van http://eml.berkeley.edu/~emiguel/pdfs/miguel_wormsatwork.pdf

Centraal Bureau voor de Statistiek (2013). *Gemiddeld inkomen; particuliere huishoudens naar diverse kenmerken*. Verkregen op 13-06-2014 van <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=70843ned&D1=a&D2=0-18&D3=0&D4=l&HD=080523-1711&HDR=G3,G2,T&STB=G1>

Gallup, J.L. & Sachs, J.D. (2001). *The economic burden of Malaria: A new look at the numbers*. Verkregen op 13-06-2014 van <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK2624/>

Philips, C. (2009). *What is a QALY?* Verkregen op 13-06-2014 van <http://www.medicine.ox.ac.uk/bandolier/painres/download/whatis/QALY.pdf>

Pogge, T. (2001). *Priorities of Global Justice*. *Metaphilosophy*, 32(1/2), pp. 6-24

Risse, M. (2005). *Do We Owe the Global Poor Assistance or Rectification?* *Ethics & International Affairs*, 19(1), pp. 9-18

Satz, D. (2005). *What Do We Owe the Global Poor?* *Ethics & International Affairs*, 19(1), pp. 47-54

Singer, P. (2009). *The life you can save. How to play your part in ending world poverty*. Engeland: Picador.